

This Question Paper contains 24 printed pages.

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. : 106941

148(GHE)

(March, 2022)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 5 વિભાગ અને કુલ 62 પ્રશ્નો છે.
- 2) જવાબ આપતા પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- 3) વિભાગની સામે કોંસમાં લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખો.

વિભાગ - A

નીચે આપેલા 1 થી 20 પ્રશ્નોના આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો. દરેકના 1 ગુણ છે.

[20]

- 1) નિયતિવાદના પ્રખર સમર્થક કોણ હતા ?
 - (A) કાન્ટ
 - (B) કુ. એલન સેમ્પલ
 - (C) રીટર
 - (D) હમ્બોલ્ટ
- 2) ભારતનું સૌથી ઓછું જાતિ પ્રમાણ ધરાવતું રાજ્ય
 - (A) દમણ
 - (B) રાજસ્થાન
 - (C) ઓડિશા
 - (D) હરિયાણા

- 3) મલેશિયાના કયા લોકો પ્રાથમિક પ્રવૃત્તિ કરે છે ?
- (A) રેડ ઈન્ડિયન્સ
 (B) પાલિયાન
 (C) સેમાંગ
 (D) લેપ
- 4) નીચેનામાંથી કઈ ખનીજ અધાત્વિક ખનીજ છે ?
- (A) તાંબુ
 (B) સીસુ
 (C) જસત
 (D) ગંધક
- 5) સંદેશા વ્યવહારને ખૂબ સરળ બનાવનાર
- (A) ઈન્ટરનેટ
 (B) કમ્પ્યુટર
 (C) દૂરદર્શન
 (D) રેડિયો
- 6) ભારતમાં સૌ પ્રથમ રેલ્વેની કયા વર્ષમાં શરૂઆત થઈ ?
- (A) 1950
 (B) 1853
 (C) 1801
 (D) 1988
- 7) એટલેન્ટિક અને પેસિફિક મહાસાગરને જોડતી નહેર કઈ છે ?
- (A) સુએઝ નહેર
 (B) લિવરપુલ નહેર
 (C) પનામા નહેર
 (D) પેસિફિક નહેર

- 8) ભારતમાં પ્રથમ બોલતી શ્વેત-શ્યામ હિન્દી ફિલ્મ કઈ હતી ?
- (A) આલમ આરા
(B) પાકિઝા
(C) રાજા હરિચંદ્ર
(D) નરસિંહ મહેતા
- 9) નીચેનામાંથી કયો દેશ સાર્ક (SAARC) સભ્ય નથી ?
- (A) ભૂતાન
(B) નેપાળ
(C) ચીન
(D) પાકિસ્તાન
- 10) માછીમારી કરતા લોકોની વસાહત કઈ પ્રણાલી ધરાવે છે ?
- (A) લંબચોરસ
(B) નિહારિકા
(C) તારક
(D) ચક્રીય
- 11) નીચેનામાંથી સંરક્ષણ કેન્દ્ર કયું છે ?
- (A) મુંબઈ
(B) વડોદરા
(C) ખંભાત
(D) દહેરાદૂન
- 12) એન્ટાર્કટિકા ખંડની માલિકી કોની ગણાય છે ?
- (A) પારિવારિક
(B) રાષ્ટ્રીય
(C) વૈશ્વિક
(D) ખાનગી

- 13) અમૂલ ડેરી કયા શહેરમાં છે ?
- (A) મહેસાણા
(B) પાલનપુર
(C) આણંદ
(D) હિંમતનગર
- 14) તેજબી વરસાદ માટે જવાબદાર
- (A) સલ્ફર ડાયોક્સાઈડની ઊંચી માત્રા
(B) ઓક્સિજનની ઊંચી માત્રા
(C) નાઈટ્રેટ ખાતરોની ઊંચી માત્રા
(D) ઓઝોનની ઊંચી માત્રા
- 15) ગરીબી દેશની વિકાસ યાત્રાને
- (A) ઝડપી બનાવે છે.
(B) મંદ બનાવે છે.
(C) બમણી બનાવે છે.
(D) કોઈ અસર થતી નથી.
- 16) નીચે આપેલી વિગતોમાં કુદરતી તત્ત્વ કયું છે ?
- (A) રેલમાર્ગ
(B) બંધ
(C) અમદાવાદ
(D) પાવાગઢ ડુંગર
- 17) બહુલક માટે કઈ સંજ્ઞા દર્શાવાય છે ?
- (A) Z
(B) X
(C) Y
(D) M

18) એકજ પરિણામ ધરાવતો આલેખ કયો છે ?

- (A) રેખા આલેખ
- (B) સાદો સ્તંભ આલેખ
- (C) પાઈ ડાયાગ્રામ
- (D) વર્તુળ આલેખ

19) સમમૂલ્ય રેખા પદ્ધતિમાં શું દર્શાવી શકાય છે ?

- (A) વસ્તીની ગીચતા
- (B) ભાષાઓનું વિતરણ
- (C) તાપમાનનું વિતરણ
- (D) ખેત ઉત્પાદન

20) GPS પ્રણાલીમાં પૃથ્વી ફરતે કુલ કાર્યશીલ ઉપગ્રહોની સંખ્યા કેટલી છે ?

- (A) 20
- (B) 100
- (C) 58
- (D) 24

વિભાગ - B

■ નીચે આપેલા 21 થી 30 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો. દરેકના 1ગુણ છે. [10]

21) 'સંભવવાદ' શબ્દનો સૌ પ્રથમ ઉપયોગ કરનાર કોણ હતો ?

22) ભારતમાં સૌથી વધુ સાક્ષરતા ધરાવતું રાજ્ય કયું છે ?

23) તૃતીયક પ્રવૃત્તિ એટલે શું ?

24) ઈન્ટરનેટના આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યવહારનું ઉદ્દગમકેન્દ્ર કયો દેશ છે ?

25) ભારતનો પ્રથમ ઉપગ્રહ કયો હતો ?

- 26) ભારતમાં હુગલી નદી પર આવેલા નદીબંદરનું નામ જણાવો.
- 27) 'સર્વે ઓફ ઇન્ડિયા' સંસ્થા ક્યાં આવેલી છે ?
- 28) એક બહુલકીય માહિતી કોને કહે છે ?
- 29) આલેખ એટલે શું ?
- 30) GPS પ્રણાલી વિકસાવનાર દેશ કયો છે ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 31 થી 42 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો.

દરેકના 2 ગુણ છે.

[16]

- 31) દુનિયાના કયા ચાર વિસ્તારો સૌથી વધારે વસ્તી સમાવે છે ?
- 32) ખનન એટલે શું ? તેના પ્રકાર લખો.
- 33) ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલોજીનો અર્થ શું છે ?
- 34) પરિવહનના મુખ્ય માધ્યમો જણાવો.
- 35) સ્વર્ણિમ ચુતર્ભુજ રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ યોજના શું છે ?
- 36) સંચાર એટલે શું ? તેના સાધનો જણાવો.
- 37) બંદરના પ્રકારો જણાવો.
- 38) ભારતમાં શહેરી વસાહતોના માપદંડ જણાવો.
- 39) વ્યાપારિક ધોરણે ડેરી ઉદ્યોગનો વિકાસ કયા કયા દેશોમાં થયો છે ?
- 40) પ્રદૂષણના પ્રકારો કયા કયા છે ?
- 41) નીચે આપેલા અવલોકનોનો બહુલક શોધો.
27, 20, 25, 26, 31, 27, 7, 22, 27
- 42) વિભાજિત વર્તુળ આલેખ દોરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.

વિભાગ - D

નીચે આપેલા 43 થી 54 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર આપો.
દરેકના 3 ગુણ છે.

[24]

- 43) નિશ્ચયવાદ (નિયતિવાદ) વિચારધારા વિશે સમજૂતી આપો.
- 44) વ્યાપારિક પશુપાલન - વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- 45) માનવીની તૃતીયક પ્રવૃત્તિમાં સેવાઓના મુખ્ય વિભાગો જણાવો.
- 46) સુએઝ નહેર - વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- 47) ભારતના વિદેશ વ્યાપારની બદલાતી તરાહ સમજાવો.
- 48) શહેરીકરણની સમસ્યાઓ જણાવો.
- 49) ખનીજ એટલે શું? ખનીજોનું વર્ગીકરણ (પ્રકાર) સમજાવો.
- 50) ધ્વનિ પ્રદૂષણ એટલે શું? ધ્વનિ પ્રદૂષણની અસરો જણાવો.
- 51) નીચે આપેલી આંકડાકીય માહિતી પરથી મધ્યક શોધો.
209, 105, 80, 100, 96
- 52) નીચે આપેલા કૃષિ ઉત્પાદનોની આંકડાકીય માહિતીને આધારે વિભાજિત વર્તુળ આલેખની રચના કરો.

કૃષિ પાક	ઘઉં	કપાસ	જુવાર	શેરડી	મગફળી
ઉત્પાદન (ટકામાં)	40	30	15	08	07

- 53) પ્રવાહ આલેખ વિશે સમજૂતી આપો.
- 54) ગ્લોબલ પોઝિશનિંગ સિસ્ટમ (GPS) વિશે ટૂંકમાં સમજાવો

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 55 થી 61 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના સવિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર આપો. દરેકના 5 ગુણ છે. (નકશા પૂર્તિનો પ્રશ્ન નં. 62 ફરજિયાત છે.) [30]

- 55) વસ્તી ગીચતા પર અસર કરતાં ભૌગોલિક પરિબલો ચર્ચો.
- 56) માનવીની પ્રાથમિક પ્રવૃત્તિમાં શિકાર અને સંગ્રાહક પ્રવૃત્તિની નોંધ તૈયાર કરો.
- 57) પરિવહન એટલે શું? વિશ્વના મુખ્ય સડકમાર્ગો વિશે જણાવો.
- 58) સમાચાર પત્રો અને સામયિકો વિશે સમજૂતી આપો.
- 59) ગ્રામીણ માનવ વસાહત પ્રણાલી વિશે સવિસ્તર ઉત્તર લખો.
- 60) ભૂમિ સંસાધન સાથે જોડાયેલી સમસ્યાઓ વિસ્તારથી સમજાવો.
- 61) જળ પ્રદૂષણ અને તેની અસરો વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.
- 62) તમને આપવામાં આવેલા ભારતના નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો.

1. ભારતમાં સૌથી ઓછી વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય - સિક્કીમ
2. મુંબઈથી દિલ્હી જતો રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ નં. 8 અને તેના પરનું એક અટકસ્થાન
3. ફેરબદલી માટેનું બંદર - સલાયા
4. કોઈ એક ઔદ્યોગિક કેન્દ્ર
5. હીરાકુંડ યોજના

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

148(H)

(March, 2022)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचनाएँ :

- 1) इस प्रश्नपत्र में 5 विभाग एवं कुल 62 प्रश्न हैं।
- 2) उत्तर देने से पूर्व प्रश्नों को अच्छी तरह पढ़कर निर्देशानुसार उत्तर दीजिए।
- 3) प्रश्नों के दाहिनी ओर लिखे गए अंक उनके पूर्णांक हैं।
- 4) नया विभाग नए पन्ने से आरंभ कीजिए।

विभाग - A

- निम्नलिखित 1 से 20 प्रश्नों के उत्तर दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[20]

- 1) नियतिवाद का सक्रिय समर्थक कौन था?
(A) कान्ट
(B) कु. एलन सेम्पल
(C) रीटर
(D) हम्बोल्ट
- 2) भारत का सबसे कम जाति प्रमाण (स्त्री पुरुष अनुपात) वाला राज्य -----।
(A) दमन
(B) राजस्थान
(C) ओडिसा
(D) हरियाणा
- 3) मलेशिया के कौन-से लोग प्राथमिक प्रवृत्ति करते हैं?
(A) रेड इन्डियन्स
(B) पालियान
(C) सेमांग
(D) लेप

- 4) निम्नलिखित में से कौन-सा खनिज अधातुमय खनिज है?
- (A) ताँबा
(B) सीसा
(C) जस्ता
(D) गंधक
- 5) सन्देशाव्यवहार को खूब सरल बनाने वाला ----- ।
- (A) इंटरनेट
(B) कम्प्यूटर
(C) दूरदर्शन
(D) रेडियो
- 6) भारत में सर्वप्रथम रेलवे किस वर्ष शुरू हुई?
- (A) 1950
(B) 1853
(C) 1801
(D) 1988
- 7) अटलांटिक एवं प्रशान्त महासागर को जोड़ने वाली नहर कौन-सी है?
- (A) स्वेज नहर
(B) लिवरपूल नहर
(C) पनामा नहर
(D) प्रशान्त नहर
- 8) भारत में पहली बोलती श्वेत-श्याम हिन्दी फिल्म कौन-सी थी?
- (A) आलमआरा
(B) पाकीजा
(C) राजा हरिश्चंद्र
(D) नरसिंह मेहता

- 9) निम्नलिखित में से कौन-सा देश सार्क (SAARC) का सदस्य नहीं है?
- (A) भूटान
(B) नेपाल
(C) चीन
(D) पाकिस्तान
- 10) मछुआरों का अधिवास कौन-सी प्रणाली निश्चित करता है?
- (A) आयताकार
(B) निहारिका
(C) तारक
(D) चक्रीय
- 11) निम्नलिखित में से संरक्षण केन्द्र कौन-सा है?
- (A) मुंबई
(B) वडोदरा
(C) खंभात
(D) देहरादून
- 12) अन्टार्कटिका महाद्वीप की मालिकी किसकी मानी जाती है?
- (A) पारिवारिक
(B) राष्ट्रीय
(C) वैश्विक
(D) व्यक्तिगत
- 13) अमूल डेरी किस शहर में है?
- (A) मेहसाना
(B) पालनपुर
(C) आणंद
(D) हिम्मतनगर

- 14) अम्ल वर्षा के लिए जिम्मेदार है ----- ।
- (A) सल्फर डाई ऑक्साइड की अधिक मात्रा
 - (B) ऑक्सीजन की अधिक मात्रा
 - (C) नाइट्रेट खाद की अधिक मात्रा
 - (D) ओजोन की अधिक मात्रा
- 15) गरीबी देश की विकास यात्रा को ----- ।
- (A) तीव्र बनाती है
 - (B) मंद बनाती है
 - (C) दुगुनी बनाती है
 - (D) कोई प्रभाव नहीं
- 16) निम्नलिखित में कौन-सा प्राकृतिक तत्त्व है?
- (A) रेलमार्ग
 - (B) नदी बांध
 - (C) अहमदाबाद
 - (D) पावागढ़ पहाड़
- 17) बहुलक के लिए कौन-सा संकेत दर्शाया जाता है?
- (A) Z
 - (B) X
 - (C) Y
 - (D) M
- 18) एक ही परिमाणवाला आलेख कौन-सा है?
- (A) रेखा आलेख
 - (B) सादा स्तंभ आलेख
 - (C) पाइ डायग्राम आलेख
 - (D) वृत्त आलेख

- 19) सममूल्य रेखा पद्धति में निम्न में से क्या दर्शाया जा सकता है?
- (A) जनसंख्या घनत्व
(B) भाषाओं का वितरण
(C) तापमान का वितरण
(D) कृषि उत्पादन
- 20) GPS प्रणाली में पृथ्वी की कक्षा के चारों तरफ कुल कितने कार्यशील उपग्रह होते हैं?
- (A) 20
(B) 100
(C) 58
(D) 24

विभाग - B

निम्नलिखित 21 से 30 प्रश्नों के उत्तर एक शब्द या एक वाक्य में लिखिए।
प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :

[10]

- 21) 'संभावनावाद' शब्द का सर्वप्रथम उपयोग करने वाला कौन था?
- 22) भारत में सबसे अधिक साक्षरतावाला राज्य कौन-सा है?
- 23) तृतीयक प्रवृत्ति अर्थात् क्या?
- 24) इंटरनेट के अंतर्राष्ट्रीय व्यवहार का उद्गम केन्द्र कौन-सा देश है?
- 25) भारत के प्रथम उपग्रह का नाम बताइए।
- 26) भारत में हुगली नदी पर आया हुआ नदी बन्दरगाह का नाम बताइए।
- 27) 'सर्वे ऑफ इंडिया' का मुख्यालय कहाँ स्थित है?
- 28) एक बहुलकीय जानकारी किसे कहते हैं?
- 29) आलेख अर्थात् क्या?
- 30) GPS प्रणाली विकसित करने वाला देश कौन-सा है?

विभाग - C

- निम्नलिखित 31 से 42 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 8 प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 2 अंक हैं :

[16]

- 31) दुनिया के कौन-से चार क्षेत्र सर्वाधिक जनसंख्या वाले क्षेत्र हैं?
- 32) 'खनन' अर्थात् क्या? उसके प्रकार लिखिए।
- 33) इन्फर्मेशन टेक्नोलॉजी का क्या अर्थ है?
- 34) परिवहन के मुख्य माध्यम बताइए।
- 35) स्वर्णिम चतुर्भुज राष्ट्रीय राजमार्ग योजना क्या है?
- 36) संचार अर्थात् क्या? उसके साधन बताइए।
- 37) बंदरगाहों के प्रकार लिखिए।
- 38) भारत के शहरी अधिवासों के मापदंड बताइए।
- 39) व्यापारिक दृष्टि से डेरी उद्योग का विकास किन-किन देशों में हुआ है?
- 40) प्रदूषण के प्रकार कौन-कौन से हैं?
- 41) निम्नलिखित अवलोकनों का बहुलक ज्ञात कीजिए :
27, 20, 25, 26, 31, 27, 7, 22, 27
- 42) विभाजित वृत्त आलेख बनाते समय ध्यान में रखने योग्य बातें बताइए।

विभाग - D

- निम्नलिखित 43 से 54 प्रश्नों में से किन्हीं 8 प्रश्नों के उत्तर मुद्दासर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक हैं :

[24]

- 43) निश्चयवाद (नियतिवाद) विचारधारा को समझाइए।
- 44) 'व्यापारिक पशुपालन' पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।
- 45) मानव की तृतीयक प्रवृत्ति में सेवाओं के मुख्य विभाग बताइए।
- 46) 'स्वेज नहर' पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।

- 47) भारत के विदेश व्यापार के बदलते प्रवाह को समझाइए।
- 48) शहरीकरण की समस्याएँ बताइए।
- 49) खनिज अर्थात् क्या? खनिजों का वर्गीकरण (प्रकार) समझाइए।
- 50) ध्वनि प्रदूषण अर्थात् क्या? ध्वनि प्रदूषण के प्रभाव समझाइए।
- 51) निम्नलिखित अंकात्मक जानकारी से मध्यक ज्ञात कीजिए:
209, 105, 80, 100, 96
- 52) नीचे दिए गए कृषि उत्पादनों की आंकड़ाकीय जानकारी के आधार पर विभाजित वृत्त आलेख की रचना कीजिए:

फसल	गेहूँ	कपास	ज्वार	गन्ना	मूँगफली
उत्पादन प्रतिशत में	40	30	15	08	07

- 53) प्रवाह आलेख को समझाइए।
- 54) ग्लोबल पोजीशनिंग सिस्टम (GPS) के बारे में संक्षेप में समझाइए।

विभाग -E

- निम्नलिखित 55 से 61 तक के प्रश्नों में से किन्हीं 5 प्रश्नों के विस्तारपूर्वक उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 5 अंक हैं (नक्शा पूर्ति प्रश्न क्रमांक 62 अनिवार्य है) :

[30]

- 55) जनसंख्या घनत्व पर प्रभाव डालने वाले भौगोलिक परिबलों का वर्णन कीजिए।
- 56) मानव की प्राथमिक प्रवृत्ति में शिकार एवं संचय प्रवृत्ति की जानकारी दीजिए।
- 57) परिवहन अर्थात् क्या? विश्व के मुख्य सड़क मार्गों के बारे में बताइए।
- 58) समाचार-पत्र और पत्रिका के विषय में समझाइए।
- 59) ग्रामीण मानव अधिवास प्रणाली के विषय में सविस्तार लिखिए।

60) भूमि संसाधन से संलग्न समस्याएँ विस्तार से लिखिए।

61) जल प्रदूषण तथा उसके प्रभावों पर सविस्तार टिप्पणी लिखिए।

62) आपको दिए गए भारत के मानचित्र में निम्न विगतों को योग्य स्थान पर दर्शाइए :

(i) भारत में सबसे कम जनसंख्या वाला राज्य - सिक्किम

(ii) मुंबई से दिल्ली तक का राष्ट्रीय राजमार्ग नं. 8 और उस पर एक विराम स्थल।

(iii) एक नौकान्तरण बंदरगाह - सलाया

(iv) कोई भी एक औद्योगिक केन्द्र।

(v) हीराकुंड बांध।

Seat No.:

--	--	--	--	--	--	--	--

Sl. No. :

148 (E)

(March, 2022)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions :

- 1) This question paper contains 5 sections and total 62 questions.
- 2) All the questions are compulsory. There are internal options given.
- 3) Figures to the right side indicate full marks to the questions.
- 4) Start new section on a new page.

SECTION - A

■ The following questions from 1 to 20 are multiple choice questions. Select and write the correct answer from the options given. Each question carries 1 mark :

[20]

- 1) Who was a strong advocate of Determinism?
 - (A) Kant
 - (B) Ellen Semple
 - (C) Ritter
 - (D) Humbolt
- 2) The state with the least sex ratio in India is _____.
 - (A) Daman
 - (B) Rajasthan
 - (C) Odisha
 - (D) Haryana

- 3) Which people of Malaysia are engaged in Primary activities?
- (A) Red Indians
 - (B) Palyans
 - (C) Semang
 - (D) Lap
- 4) Which of the following is a non-metallic mineral?
- (A) Copper
 - (B) Lead
 - (C) Zinc
 - (D) Sulphur
- 5) Communications have been made very easy by _____.
- (A) internet
 - (B) computer
 - (C) TV
 - (D) radio
- 6) When did the first train run in India?
- (A) 1950
 - (B) 1853
 - (C) 1801
 - (D) 1988
- 7) Which canal joins atlantic and pacific oceans?
- (A) Suez canal
 - (B) Liverpool canal
 - (C) Panama canal
 - (D) Pacific canal

- 8) Which was India's first talky black and white hindi film?
- (A) Alam Ara
 - (B) Pakiza
 - (C) Raja Harishchandra
 - (D) Narsinh Mehta
- 9) Which of the following countries is not a member of SAARC?
- (A) Bhutan
 - (B) Nepal
 - (C) China
 - (D) Pakistan
- 10) Which type of settlement do the fishermen have?
- (A) Rectangular
 - (B) Nebular
 - (C) Star-shaped
 - (D) Circular
- 11) Which of the following is cantonment centre?
- (A) Mumbai
 - (B) Vadodara
 - (C) Khambhat
 - (D) Dehradun
- 12) With whom rests the ownership of Antarctica?
- (A) Family
 - (B) National
 - (C) Global
 - (D) Private

- 13) In which city is Amul Dairy located?
- (A) Mahesana
 - (B) Palanpur
 - (C) Anand
 - (D) Himmatnagar
- 14) _____ responsible for acid rain.
- (A) High proportion of sulphur dioxide
 - (B) High proportion of oxygen
 - (C) High proportion of nitrate fertilizers
 - (D) High proportion of ozone
- 15) Poverty _____ the progress of a nation.
- (A) accelerates
 - (B) slows down
 - (C) double
 - (D) does not affect
- 16) Which of the following is a natural element?
- (A) Railway
 - (B) River dam
 - (C) Ahmedabad
 - (D) Pavagadh mountain
- 17) Which symbol is used to represent 'Mode'?
- (A) Z
 - (B) X
 - (C) Y
 - (D) M

- 18) Which graph has one dimension?
- (A) Line graph
 - (B) Simple bar graph
 - (C) Pie diagram
 - (D) Circle diagram
- 19) What can be shown through isotherm line technique?
- (A) Population density
 - (B) Distribution of languages
 - (C) Distribution of temperature
 - (D) Farm production
- 20) In GPS technique, how many satellites are stationed around the earth?
- (A) 20
 - (B) 100
 - (C) 58
 - (D) 24

SECTION - B

- Answer the following questions from 21 to 30 in one sentence each. Each question carries 1 mark :

[10]

- 21) Who first used the term 'Possibilism'?
- 22) Which states have highest literacy rate in India?
- 23) What is Tertiary activity?
- 24) Which is the point of origin from where internet is internationally handled?
- 25) Which was India's first satellite?

- 26) Write name of River port on Hugli river in India.
- 27) Where is the Survey of India institute located?
- 28) What is a Unimodal data?
- 29) What is meant by 'Graph'?
- 30) Which country has developed GPS technique?

SECTION - C

- Answer Any 8 of the following questions from 31 to 42 in brief. Each question carries 2 marks :

[16]

- 31) Which four areas of the world have high population?
- 32) What is mining? State its types.
- 33) What is the meaning of information technology?
- 34) Which are the major means of transportation?
- 35) What is the Golden Quadrilateral Project?
- 36) What is communication? State different means of communication.
- 37) State the types of ports.
- 38) State the criteria for an urban settlement in India.
- 39) In which countries did the dairy industry develop?
- 40) What are the various types of pollution?
- 41) Find out the mode of the following frequencies :
27, 20, 25, 26, 31, 27, 7, 22, 27.
- 42) State the aspects need to be considered while preparing the divided circle diagram.

SECTION - D

- Answer Any 8 of the following questions from 43 to 54 to the point. Each question carries 3 marks : [24]

- 43) Explain the concept of Determinism.
- 44) Write short note on 'commercial animal rearing'.
- 45) Describe the major divisions of services in tertiary activities.
- 46) Write a short note about the suez canal.
- 47) Explain the pattern of India's international trade.
- 48) State the problems of urbanization.
- 49) What is mineral? Explain the classification of minerals.
- 50) What is noise pollution? State the effects of noise pollution.
- 51) Find out the mean of this data :
- 209, 105, 80, 100, 96
- 52) Construct a divided circle diagram for the agricultural productions given below :

Agriculture	Wheat	Cotton	Jowar	Sugarcane	Groundnut
Production (in percentage)	40	30	15	08	07

- 53) Explain about flow diagram.
- 54) Explain Global Positioning System (GPS) in brief.

SECTION - E

- Answer the following questions from 55 to 61 in detail.

Fill in the map in question no. 62. Each question carries 5 marks.
(Question no. 62 is compulsory) : [30]

- 55) Describe the geographical factors influencing population density.

- 56) Write a note on hunting and gathering as man's primary activities.
- 57) Explain the meaning of transportation and give details about the major roads of the world.
- 58) Explain about Newspapers and Magazines.
- 59) Discuss the rural settlement in details.
- 60) Explain the problems pertaining to the land resources.
- 61) Write detailed note on water pollution and its effects.
- 62) Identify and locate the following details on the map of India supplied to you :
- (i) State with the least population of India - Sikkim
 - (ii) National highway No. 8 connecting Delhi and Mumbai and one via city located on it.
 - (iii) Trans - shipment Port- Salaya
 - (iv) Any one industrial centre.
 - (v) Hirakund project.

